

Warszawa, 22 maja 2020 r.

Komunikat FOR 19/2020: Rząd PiS psuje reguły fiskalne zamiast ogłosić stan klęski żywiołowej

- Według najnowszej prognozy Komisji Europejskiej polski dług publiczny wzrośnie z 46,0% PKB na koniec 2019 roku do 58,5% PKB na koniec bieżącego roku. Ten największy przyrost od początku III Rzeczypospolitej wynika z nadzwyczajnych wydatków i spadku wpływów budżetowych spowodowanych działaniami mającymi ograniczyć pandemię COVID-19.
- Pomimo nadzwyczajnej sytuacji rząd Prawa i Sprawiedliwości ciągle formalnie nie ogłosił stanu klęski żywiołowej, który zawieszalby działanie konstytucyjnego limitu długu publicznego na poziomie 60% PKB, ustawowego progu ostrożnościowego 55% PKB i stabilizującej reguły wydatkowej. Zamiast tego rząd PiS ukrywa nowe zadłużenie poza krajową definicją długu publicznego, której dotyczą krajowe reguły fiskalne. „Fundusz Przeciwdziałania COVID-19” i „Tarcza Finansowa” są zorganizowane w Banku Gospodarstwa Krajowego i Polskim Funduszu Rozwoju – poza budżetem państwa i krajową definicją długu. Takie działania nie tylko niszczą wiarygodność reguł fiskalnych, lecz także zmniejszają przejrzystość finansów publicznych i utrudniają obywatelom rozliczenie władzy.
- Efekty kreatywnej księgowości rządu widać w rosnącej rozbieżności między długiem publicznym, liczonym zgodnie z krajową i unijną definicją. Różnica skoczy z 2,4% PKB na koniec 2019 roku skoczy do ok. 8-11% PKB na koniec tego roku.

Według opublikowanej 7 maja prognozy Komisji Europejskiej dług publiczny Polski wzrośnie z 46,0% PKB na koniec 2019 roku do aż 58,5% PKB na koniec bieżącego roku¹. To największy przyrost od początku III RP. Wynika on z nadzwyczajnych wydatków i spadku wpływów budżetowych w związku z pandemią COVID-19.

Rząd Prawa i Sprawiedliwości wciąż jednak nie ogłosił formalnie stanu klęski żywiołowej, który zawieszalby działanie konstytucyjnego limitu długu publicznego na poziomie 60% PKB, ustawowego progu ostrożnościowego 55% PKB i stabilizującej reguły wydatkowej. Zamiast tego rząd PiS wbrew apelom ekonomistów ukrywa nowe zadłużenie poza krajową definicją długu publicznego, której dotyczą krajowe reguły fiskalne².

¹ European Commission, *Spring 2020 Economic Forecast: A deep and uneven recession, an uncertain recovery*. Press release, 6 May 2020, Brussels, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/spring-2020-economic-forecast-deep-and-uneven-recession-uncertain-recovery_en#media.

² Business Insider Polska, *Ekonomiści apelują do rządu. Mówią „dość” kreatywnemu finansowaniu wydatków publicznych*, 18.05.2020, <https://businessinsider.com.pl/finanse/makroekonomia/apel-do-rzadu-ekonomisci-o-wyzwaniach-dla-finansow-publicznych/ldzrdx9>.

Licznik długu publicznego FOR działa według unijnej metodologii liczenia długu, ponieważ dekadę temu, w następstwie globalnego kryzysu finansowego i kryzysu zadłużeniowego w strefie euro rząd Platformy Obywatelskiej i Polskiego Stronnictwa Ludowego przeniósł część zadłużenia w Krajowym Funduszu Drogowym do Banku Gospodarstwa Krajowego, usuwając je tym samym poza definicję państwowego długu publicznego i – w konsekwencji – poza krajowe reguły fiskalne. To obecnie ok. 50 mld zł. Teraz rząd Prawa i Sprawiedliwości idzie dalej, organizując w ten sam sposób „Fundusz Przeciwdziałania COVID-19” w BGK i „Tarczę Finansową” w Polskim Funduszu Rozwoju, stanowiących nowe wydatki w łącznej kwocie ok. 200 mld zł (część ma zostać spona przez beneficjentów). W efekcie różnica pomiędzy długiem według definicji polskiej i unijnej może urosnąć z 2,4% PKB na koniec 2019 roku do ok. 8-11 pkt. proc. PKB na koniec 2020 roku. Co więcej, przedstawione przez KE szacunki wzrostu zadłużenia być może nie uwzględniają w pełni kosztów „Funduszu Przeciwdziałania COVID-19”, o którym ciągle niewiele wiadomo.

Psucie reguł zadłużenia jest problemem zarówno ze względów gospodarczych, jak i instytucjonalnych. Po pierwsze, wysoki poziom zadłużenia hamuje wzrost gospodarczy. Badania pokazują, że wysoki dług publiczny jest wyraźnie skorelowany z wolniejszym wzrostem gospodarczym i prawdopodobnie jest to relacja przyczynowa³. Po drugie, narastający dług publiczny osłabia odporność finansów publicznych na przyszłe kryzysy, w których rosną koszty obsługi długu i spadają wpływy podatkowe⁴. Po trzecie, dług publiczny pozwala politykom wydawać pieniądze bez konieczności ściągania podatków, a tym samym utrudnia ich rozliczenie przez obywateli⁵.

Podsumowanie

Polskie reguły fiskalne są tak pomyślane, aby umożliwiały skokowy wzrost zadłużenia w warunkach nadzwyczajnych, takich jak pandemia COVID-19. To wymaga jednak ogłoszenia stanu klęski żywiołowej, czego rząd PiS wciąż formalnie nie uczynił. Zamiast tego psuje reguły fiskalne, usuwając kolejne wydatki poza krajową definicję długu publicznego.

---

³ Fatás, A., Ghosh, A.R., Panizza, U., Presbitero, A.F. (2019), *The Motives to Borrow*, IMF Working Paper WP/19/101, May; Bitar, N., Chakrabarti, A. i Zeaiter, H. (2018), *Were Reinhart and Rogoff right?*, „International Review of Economics and Finance” 58:614–620, doi: 10.1016/j.iref.2018.07.003.

⁴ Barrett, P. (2018) *Interest-Growth Differentials and Debt Limits in Advanced Economies*, IMF Working Papers, 18(82), s. 1, doi: 10.5089/9781484350980.001.

⁵ Buchanan, J.M. (1997), *The Balanced Budget Amendment: Clarifying the Arguments*, „Public Choice” 90: 117-138.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyęźzonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:
Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR
tel. 500 494 173
e-mail: patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORA

Rafał Trzeciakowski
Ekonomista
e-mail: rafal.trzeciakowski@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa ·
tel. +48 22 628 85 11, +48 726 621 240
e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [t/@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)